

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	5
ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR DİZİNİ.....	15
GİRİŞ	17
I. Çalışmanın Önemi ve Amacı	17
II. Çalışmanın Kapsamı.....	19

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜŞTEREK FAİLLİĞİN GENEL İŞTİRAK TEORİSİNDEKİ KONUMU

§ 1. FAİLLİĞİN TESPİTİNDE FİİLİN KAPSAMI	22
I. Geniş ve Dar Faillik Kavramları	22
II. Nedenellik Anlayışı: Geniş Fail Kavramı	23
III. Suç Tipi Anlayışı: Dar Fail Kavramı	26
IV. Değerlendirme.....	27
§ 2. SUÇA İŞTİRAKİN DÜZENLENİŞ ŞEKLİNE GÖRE KANUNİ SİSTEMLER	28
I. Genel Açıklama.....	28
II. Teklik Sistemi.....	29
A. Sistemin Esası ve Yöneldiği Amaç	29
B. Teklik Sisteminin Türleri	31
1. Şekli Teklik Sistemi	31
2. Fonksiyonel Teklik Sistemi	32
C. Avusturya Ceza Kanunu Örneği	33
D. Teklik Sistemine Yönelik Eleştiriler	35
III. İkilik Sistemi.....	37
A. İkilik Sisteminin Esası	37
B. İkilik Sisteminde Şeriklerin Haksızlığının Esasına İlişkin Teoriler.....	39
1. Kusura ve Haksızlığa İştirak Teorisi	40
2. Başkasının Haksızlığıyla Dayanışma Teorisi.....	42
3. Saf Neden Olma Teorisi.....	44
4. Bağlılığı Esas Alan Neden Olma Teorisi	45
5. Bağlı Hukuki Değere Saldırı Teorisi	46
6. Değerlendirme	48

C. İkilik Sistemi ve Bağlılık Kuralı	49
1. Bağlılık Kuralının Esası	49
2. Bağlılık Kuralının Fonksiyonu	50
3. Bağlılık Kuralının Görünüm Biçimleri	51
4. Bağlılığın Konusu	54
D. Alman Ceza Kanunu Örneği	54
E. İkilik Sistemine Yönelik Eleştiriler	56
IV. Değerlendirme	57
§ 3. TÜRK CEZA KANUNU'NDA SUÇA İŞTİRAK ŞEKİLLERİ	59
I. İştirak Hükümlerine İlişkin Sistematik	59
II. İştirak Şekillerinin İkili Ayrımı	60
III. Faillik	62
IV. Şeriklik	66
A. Azmettirme	66
B. Yardım Etme	68
§ 4. MÜŞTEREK FAİLLİĞİN BAĞIMSIZ BİR FAİLLİK ŞEKLİ OLARAK ORTAYA ÇIKIŞI	71
I. Genel Açıklama	71
II. Türk Hukukunda	72
A. 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Müşterek Faillik	72
B. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Müşterek Faillik	79
III. Kıta Avrupası Hukukunda	81
A. 19. Yüzyıl Öncesindeki Gelişmeler	81
1. Roma Hukukunda Suça İştirak Edenler Arasında Ayrım Yapılması Fikri	81
2. Geç Orta Çağ İtalyan Hukukçularının İştirake İlişkin Görüşleri	82
3. Ortak Hukuk Devri ve Carolina Ceza Kanunu	85
B. 19. Yüzyılda Müşterek Faillik	90
§ 5. GENEL FAİLLİK TEORİLERİ KAPSAMINDA MÜŞTEREK FAİLLİK	94
I. Sübjektif Teoriler	94
A. Teorilerin Esası	94
B. Aşırı Sübjektif Teoriler	99
1. Şekli Sübjektif Teoriler (Kast Teorileri)	99
2. Maddi Sübjektif Teoriler (Menfaat Teorileri)	102
3. Aşırı Sübjektif Teorilerin Alman Mahkeme Kararlarındaki Etkisi	104
C. Sınırlandırılmış Sübjektif Teori (Normatif Kombinasyon Teorisi)	109
D. Değerlendirme	114
II. Objektif Teoriler	117
A. Şekli Objektif Teoriler	117

1. Teorilerin Esası	117
2. Teorilere İlişkin Görüşler	118
3. Değerlendirme	120
B. Maddi Objektif Teoriler	121
1. Teorilerin Esası	121
2. Teorilere İlişkin Görüşler	122
3. Değerlendirme	126
III. Fiil Hâkimiyeti Teorisi	127
A. Teorinin Esası	127
B. Teorinin Gelişimi	128
1. Fiil Hâkimiyeti Kavramının Ortaya Çıkışı	128
2. Fiil Hâkimiyeti Teorisinin Kurucuları	130
a. Welzel'in Görüşleri	130
(1) Final Hareket Teorisi	130
(2) Final Fiil Hâkimiyeti Teorisi	131
b. Maurach'ın Görüşleri	132
c. Gallas'ın Görüşleri	134
C. Fiil Hâkimiyeti Teorisinin Hâkim Görüş Haline Gelmesi	136
1. Roxin'in Fiil Hâkimiyeti Teorisi	136
a. Metodolojisi	137
b. Fiil Hâkimiyeti Teorisinin Oluşumu	140
(1) Fiil Hâkimiyeti Şartının Sınırı	140
(2) Fiil Hâkimiyetinin Türleri	140
aa. Harekete Hâkimiyet	141
bb. İradeye Hâkimiyet	142
cc. Fonksiyonel Hâkimiyet	145
(3) Fiil Hâkimiyetinin Geçerli Olamayacağı Suçlar	145
2. Teorinin Güncel Faillik Öğretilerinde Temsili ve Değerlendirme	146

İKİNCİ BÖLÜM

MÜŞTEREK FAİLLİĞİN HUKUKİ ESASI, YAPISI VE ŞARTLARI

§ 6. MÜŞTEREK FAİLLİĞİN HUKUKİ ESASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER	152
I. Müşterek Faillliği Hâkimiyet Kavramından Hareketle Açıklayan Görüşler	152
A. Fonksiyonel Fiil Hâkimiyeti Görüşü	152
B. Kısmi Hâkimiyet Temelinde Sübjektif Kriter Görüşü	159
C. Karar Birliği (Entscheidungsverbund) Görüşü	161
D. Özerklik İlkesi (Autonomieprinzip) Temelinde Kanuni İstisna Görüşü	162

E.	Biçim Hâkimiyeti (Gestaltungsherrschaft) Görüşü	164
II.	Müşterek Failliği Diğer İştirak Şekilleriyle Açıklayan Görüşler	170
A.	Karşılıklı Dolaylı Faillik Görüşü.....	170
B.	Karşılıklı Azmettirme Görüşü.....	173
III.	Diğer Görüşler	174
A.	Objektif İsnadiyet Görüşü	174
B.	Özel Hüküm Problemi Görüşü	180
C.	Davranış Normları Temelinde Arka Plandaki Kişi (Hintermann) Görüşü	181
IV.	Müşterek Failliğin Hukuki Esasına İlişkin Kanaatimiz	184
§ 7.	FONKSİYONEL FİİL HAKİMİYETİNE DAYALI MÜŞTEREK FAİLLİĞİN YAPISI	189
I.	Müşterek Faillerin Asli Sorumluluğu ve Kanuni Düzenlemenin Niteliği	189
A.	Müşterek Faillerin Asli Sorumluluğu	189
B.	Müşterek Faillige İlişkin Kanuni Düzenlemenin Niteliği	190
II.	Müşterek Faillik ve Bağlılık Kuralı.....	194
A.	Bağlılık Kuralı (Akzessorietätsprinzip) Açısından Değerlendirme	194
B.	Müşterek Faillerin Karşılıklı Bağımlılığı (wechselseitige Abhängigkeit)	196
III.	Müşterek Faillikte Karşılıklı İsnadiyet.....	197
A.	Genel Açıklama.....	197
B.	Karşılıklı İsnadiyetin Konusu.....	200
C.	Nitelikli Hallerin Karşılıklı İsnadiyeti	202
D.	Kısmi Müşterek Faillik	203
E.	Cezalandırmayı Engelleyen Bir Sebebin Varlığı Halinde Müşterek Faillik	206
F.	Kabahatlerde Karşılıklı İsnadiyet	208
§ 8.	MÜŞTEREK FAİLLİĞİN ŞARTLARI	210
I.	Birlikte Suç İşleme Kararı	210
A.	Birlikte Suç İşleme Kararının Esası	210
B.	Birlikte Suç İşleme Kararının Kapsamı	218
C.	Birlikte Suç İşleme Kararının Oluşumu	220
D.	Birlikte Suç İşleme Kararının Zamanı.....	228
1.	Hazırlık Aşamasında Birlikte Suç İşleme Kararı	228
2.	İcra Aşamasında Birlikte Suç İşleme Kararı: Art Arda Müşterek Faillik (Die sukzessive Mittäterschaft).....	228
E.	Suç Planından Önemsiz Sapmalar ve Müşterek Faillikte Sınırın Aşılması.....	232
1.	Önemsiz Sapmalar (unwesentliche Abweichungen)	232
2.	Müşterek Faillikte Sınırın Aşılması (Mittäterexzess).....	234
a.	Sınırın Kasten Aşılması	234
b.	Sınırın Kast Olmaksızın Aşılması.....	236

(1) Suçun Konusunda Hata Halinde Müşterek Faillik	237
(2) Hedefte Sapma Halinde Müşterek Faillik	240
(3) Neticesi Sebebiyle Ağırlaşan Suçlarda Müşterek Faillik	242
II. Suçun İşlenmesine Objektif Katkı	244
A. Genel Açıklama	244
B. Katkının Yapılacağı Zaman	246
1. Hazırlık Aşamasında Suça Katkı	246
2. İcra Aşamasında Suça Katkı	248
3. Değerlendirme	252
C. Katkının Esaslı Olması	254
1. Genel Açıklama	254
2. “Açık” Bir Kavram Olarak Esaslı Katkı	255
3. Esaslı Katkının Tespiti	255
4. Pozitif ve Negatif Fiil Hâkimiyeti Ayrımı	260
5. Esaslı Katkının Nedenselliği	262
a. Olmazsa Olmaz ve Esaslı Katkı Ayrımı	262
b. Katkının Nedenselliğine İlişkin Özel Durumlar	263
(1) İlave Müşterek Faillik (Die additive Mittäterschaft)	263
(2) Alternatif Müşterek Faillik (Die alternative Mittäterschaft)	265
(3) Korelatif Müşterek Faillik (Die korrelative Mittäterschaft)	267

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜŞTEREK FAİLLİĞİN ÖZELLİK ARZ ETTİĞİ CEZA HUKUKU KURUMLARI

§ 9. MÜŞTEREK FAİLLİKTE TEŞEBBÜS, VAZGEÇME VE ETKİN PİŞMANLIK	270
I. Teşebbüs	270
A. Genel Açıklama	270
B. Bütüncül Çözüm	271
C. Bireysel Çözüm	272
1. Dar Bireysel Çözüm	273
2. Yenilenmiş Bireysel Çözüm	274
D. Değerlendirme	275
II. Teşebbüste ve Birlikte Suç İşleme Kararında Vazgeçme	276
A. Suça Teşebbüste Vazgeçme	276
B. Birlikte Suç İşleme Kararında Vazgeçme	279
C. Görünüşte Müşterek Faillik	280
III. Etkin Pişmanlık	282

§ 10. MÜŞTEREK FAİLLİĞİN ÖZELLİK ARZ ETTİĞİ SUÇLAR	283
I. Özgü Suçlar ve Bizzat İşlenebilen Suçlar	283
A. Özgü Suçlarda Müşterek Faillik	283
1. Terminoloji: “Yükümlülük Suçu” ve “Özgü Suç” Kavramları	283
2. Özel Faillik Niteliğine İlişkin Yeter Şart Tartışması	285
3. Gerçek ve Görünüşte Özgü Suçlarda Müşterek Faillik.....	287
B. Bizzat İşlenebilen Suçlarda Müşterek Faillik.....	288
II. İhmalî Suçlar.....	289
A. İhmalî Suçların Özgü Suçlarla İlişkisi	289
B. İhmalî Suçlarda Fail-Şerik Ayrımı	290
1. Genel Açıklama.....	290
2. İcraî Suça İhmalî Davranışla İştirakte Fail-Şerik Ayrımı	292
a. Ayrımı Reddeden Görüş.....	292
b. Potansiyel Fiil Hâkimiyeti Görüşü	293
c. Yardım Eden Teorisi	294
d. Yükümlülük Suçu Görüşü	295
e. Koruma ve Gözetim Garantörü Ayrımını Esas Alan Görüş.....	297
f. Değerlendirme	298
C. İhmalî Suçlarda Müşterek Faillik Açısından İki Temel İhtimal	299
1. İcraî ve İhmalî Davranışın Birlikteliği.....	299
2. Birden Fazla Kimsenin İhmalî Davranışta Bulunması	300
III. Taksirli Suçlar	302
A. Genel Açıklama.....	302
B. Tartışmalara Zemin Hazırlayan Yargı Kararları	303
C. Alman Hukukundaki Görüşler	306
1. Aleyhe Görüşler	306
2. Lehe Görüşler	308
D. Türk Hukukundaki Görüşler	312
E. Değerlendirme	317
IV. Zincirleme Suçlar.....	320
V. Çok Failli Suçlar	323
VI. Örgütlü Suçlar	326
VII. Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşleme Nitelikli Halini İhtiva Eden Suçlar	329
§ 11. MUHAKEME VE YAPTIRIM	335
I. Müşterek Faillğin Özellik Arz Ettiği Bazı Ceza Muhakemesi Kurumları	335
II. Müşterek Failler Hakkında Cezanın Belirlenmesi.....	338
SONUÇ.....	341
KAYNAKLAR	349
KAVRAM DİZİNİ	371